

Modern Consumer Technology at the Disposal of Totalitarian Politics: A Critical Analysis of Don DeLillo's *White Noise* through the Theories of Adorno and Marcuse

Vol. 16, No. 4, Tome 88
pp. 83-81
September & October
2025

Soghra Nodeh*

Abstract

Modern societies employ the powerful instrument of technology as a sort of colonialization of the mind and, thus, implement control in a new manner in society. Replacing the dream of utopia in modern societies with a nightmare of anti-utopia, consumer technology creates a new space leading to the creation of a thoroughly totalitarian regime. Hence, such theorists as Theodor Adorno and Herbert Marcuse believe that what scientific advances bring is not order but a kind of imitation and homogeneity of individuals within society as a result of which not only one's awareness but also all man's cultural inheritance and his manner of articulation become homogenized. In such societies, the propaganda of commodities upholds consumerism as an alternative to protest or revolt. Thus, mass consumption and mass culture set up the condition for totalitarianism through different systems of control, technology being one of which. Individuals in such societies will be seduced by the force of technology which brings about mass consumption and constructs passive submissive masses who lack a voice of their own. DeLillo in *White Noise* warns against how modern masses' passive consumption of commodities will lead to inertia and how a consumer culture will diminish people's social relationships and their sense of autonomy. Therefore, the present study aims at analyzing the way DeLillo's novel urges readers to reconsider the way that consumer technology and mass cultural forces might affect individuals' lives. The main finding of the research is that, through *White Noise*, DeLillo displays how totalitarian systems utilize modern consumer technologies and culture industries, including mass media, as agents of manipulation and indoctrination in order to discipline their subjects.

Keywords: *White Noise*; Don DeLillo; Theodor Adorno; Herbert Marcuse; totalitarian politics; modern consumer technologies and mass media.

* Corresponding author, Assistant Professor, Department of English Language and Literature, Golestan University, Gorgan, Email: iran.s.nodeh@gu.ac.ir
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5575-4016>

1. Introduction

The modern society which formerly aimed towards “the destruction of the myth and mythical figures” now aims to the destruction of the individual through using technology in bringing about a consumer culture (Adorno 2006, 25). In Marcuse’s view, technology determines the order of society; through technology, the processes of culture, politics and industry are mixed bringing about a system that destroys human beings by interfering in different aspects of their lives. The influence of technology, according to Marcuse, develops to such areas as politics; consumerism in an industrial society will lead to obedience of the proletariat and will consequently lead to a denial of the class differences. Marcuse (1991) asserts that the human being has changed to a one-dimensional man with one aspect of technology in his life and the other aspects of his life have vanished. “Morality, language, culture, art and emotions are all influenced by the rule of technology” which has led to the creation of one-dimensional attitude of human beings and one-dimensional societies in which technology is the ruling force. Much in the same way, Don DeLillo’s *White Noise* depicts the way totalitarian and democratic capitalist forces utilize technology and industries brought about by the cultural advances of such societies to control and discipline their subjects. The major concern of DeLillo’s fiction is with the nature of modern science/technology and its uncanny influence on humans’ life. In the novel, one can see that the semiotic influence of technology causes the characters’ entrapment in the center of consumer culture advertised by Television, mass media, and other modern technologies. The novel portrays a world in which technology and consumerism generate a stranglehold across multiple aspects of life.

Thus, the present research provides a neo-Marxist reading of DeLillo’s *White Noise* to illuminate the way new technologies and modern masses’ passive consumption of products of technology will lead to thoughtless conformity of the individuals and loss of their senses of identity, autonomy, and self-expression which are prerequisites to revolution against dictatorial and totalitarian governments.

Research Question(s)

The research questions can be formulated as follows:

1. How does DeLillo's novel portray the way technology and mass cultural forces might affect individuals' lives?
2. How do totalitarian regimes utilize modern technologies and culture industries, including mass media, as agents of manipulation and indoctrination to control their subjects?

2. Literature Review

Ever since DeLillo's *White Noise* was published, it attracted attention from various literary critics, who examined and analyzed the work from different critical perspectives. However, very few studies have approached this novel through a neo-Marxist lens and the ideas of Adorno and Marcuse. Thus, the present research aims to explore the use of consumer technology by totalitarian governments and its impact on character and behavior in *White Noise*, through employing the theories of these two neo-Marxist critics.

However, here is a brief review of the studies that have analyzed Don DeLillo's novel from various viewpoints. Frow (1990) analyzes DeLillo's novel through Baudrillard's theories. According to Frow, in contemporary society depicted in *White Noise*, simulacra has taken the place of real experiences due to the influence of mass media, including television, on human lives. A similar approach to *White Noise* can be found in John Duvall's (1994) article entitled "The (Super)Marketplace of Images: Television as Unmediated Mediation in DeLillo's *White Noise*." Lentricchia's (1991) study also shows how modern technologies lead to the inability to distinguish reality from imagination, ultimately resulting in cultural imperialism. Osteen (1998) examines *White Noise* from a Marxist perspective, concluding that the novel investigates the "destructive effects of capitalism" on human life. Grigor (2016) analyzes the totalitarian capitalist society depicted in both American

novels, exploring the impact of capitalist policies on characters' identities, including those in DeLillo's *White Noise*. Szetela's (2018) study explores "the impact of advertising on characters' perceptions and lifestyles," as well as the creation of fetishism in the contemporary world, particularly in DeLillo's novel.

Considering the research background, it is evident that DeLillo's novel has been examined from various perspectives, addressing many questions. But the question of how totalitarian governments strive to create and develop modern consumer technologies—not for the benefit of their citizens but to subjugate them—has not been thoroughly investigated. Therefore, this research will address how, in capitalist systems and totalitarian governments, modern consumer technologies become intertwined with politics to intensify consumerist behaviors, dominate consumer mentality, and undermine the individuality of consumers, stripping them of a rebellious and revolutionary mindset.

3. Methodology

This research applies a neo-Marxist analysis of DeLillo's *White Noise* through using Theodor Adorno and Max Horkheimer's theories and critical terminologies, to analyze how DeLillo's novel urges readers to reconsider the way technology and its cultural consequence, consumer culture, might affect individuals' lives.

4. Results

The results of this study show that totalitarian regimes, just like the one portrayed in DeLillo's *White Noise*, use modern consumer technologies and culture industries, including mass media, as agents of manipulation to control their subjects. DeLillo's *White Noise* illustrates symbolically how modern consumer technologies trap characters at the center of television consumerism.

It depicts a world where contemporary technologies are employed to consumerize society, placing human beings in a stifling pressure and suffocating constraints in various aspects of their lives and robbing them of their capacity for revolutionary movement and protest.

دوماهنامه بین‌المللی

د ۱۵، ش ۶ (پیاپی ۸۸)، مهر و آبان ۱۴۰۴، صص ۸۳-۱۰۷

مقاله پژوهشی

<https://lrr.modares.ac.ir/article-14-61517-fa.html>

فناوری مصرفی مدرن در اختیار سیاست توتالیترا: تحلیل انتقادی رمان برفک اثر دن دلیلو با تکیه بر آرای آدورنو و مارکوزه

صغرا نوده*

استادیار گروه زبان و ادبیات انگلیسی، دانشگاه گلستان، گرگان، ایران.

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۹/۱۶

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۶/۲۷

چکیده

فناوری‌های مدرن ابزاری کارا برای استعمار ذهن‌ها به‌نظر می‌آیند. در حکومت‌های توتالیترا، رؤیای آرمان‌شهری که انسان‌ها انتظار داشتند با وجود این فناوری‌ها برایشان رقم خورد با کابوس ضدآرمان‌شهر جایگزین می‌شود. به عقیده منتقدانی همچون آدورنو و مارکوزه، رهاورد پیشرفت‌های علمی برای افراد جامعه نظم نیست، بلکه همسان‌سازی و سرکوب آن‌هاست که به نابودی آگاهی و فردیت انسان‌ها، و در نتیجه از بین رفتن توان مقاومت و انقلاب در شهروندان آن جامعه منجر می‌شود؛ برای مثال، تبلیغ کالاها می‌تواند افکار مصرف‌گرایانه را جایگزین افکار انتقادی و پرسشگر در اذهان مردم کنند. فرهنگ مصرف‌انبوه و فرهنگ توده، شرایط ایدئال برای سلطه بر مردم است. افراد این جوامع، معتاد به دنبال کردن رسانه‌های جمعی و مصرف مدام کالاها خواهند بود، که این به خلق توده‌ای منفعل منجر می‌شود که صدایی از آن خود ندارد. رمان برفک دن دلیلو به ما هشدار می‌دهد که چگونه هم‌دستی فناوری‌های مصرفی مدرن و بازار، به سکون افراد منجر می‌شود و فرهنگ مصرف‌گرایی منتهی به از بین رفتن احساس استقلال در انسان‌ها. هدف پژوهش حاضر این است که با بهره‌گیری از آرای آدورنو و مارکوزه به تحلیل رمان برفک اثر دن دلیلو بپردازد تا کیفیت کنترل‌گرایانه فناوری‌ها و صنایع مصرفی مدرن بر فردیت افراد را مطالعه کند. براساس یافته‌های این پژوهش، رمان برفک منعکس‌کننده روش‌های مختلفی است که نظام‌های سرمایه‌داری توتالیترا از صنایع مدرن و فرهنگی به‌عنوان سیاستی برای اعمال نفوذ بر اشخاص استفاده می‌کنند تا آن‌ها را به انسان‌هایی مطیع و منفعل تبدیل سازند.

واژه‌های کلیدی: برفک، دن دلیلو، آدورنو، مارکوزه، سیاست توتالیترا، فناوری‌های مصرفی مدرن و رسانه‌های جمعی.

E-mail: Marzieh.nodeh@gmail.com

* نویسنده مسئول مقاله:

۱. مقدمه

منتقدانی چون تئودور آدورنو^۱ و هربرت مارکوزه^۲ به روشنگری در زمینه‌هایی می‌پردازند که مارکس به آن‌ها نپرداخته است، موضوعاتی نظیر بررسی «روی‌ساخت‌های جامعه» و عواملی که فردیت افراد را تحت کنترل خود در می‌آورند (Jay, 1973, p.21). یکی از این عوامل، صنایع فرهنگی و فناوری‌های مصرفی نوین است که می‌تواند ابزاری قدرتمند برای کنترل زندگی و فردیت افراد در جامعه باشد. جوامع مدرن از این ابزار قدرتمند به سود خود و برای استعمار اذهان انسان‌ها استفاده می‌کنند و بدین‌صورت کنترل‌گری را به روشی نرم و نوین به اجرا درمی‌آورند. آدورنو و مارکوزه معتقدند که این ابزار نه تنها شرایط زندگی بهتری را برای انسان‌ها در جامعه مدرن رقم نمی‌زنند، بلکه ذهنیتی کاذب برای مردم ایجاد می‌کند که گویی در آرمان‌شهری مدرن زندگی می‌کنند، ذهنیتی که مانع پرسش‌گری و چاره‌جویی خواهد بود. درواقع، فناوری‌های امروزی می‌توانند ابزاری مؤثر برای کنترل فرهنگ توده و ایجاد جامعه‌ای همگن و مطیع در دستان حکومت‌های کنترل‌گر باشند. در این جوامع، فناوری‌های مصرفی مدرن، رؤیای آرمان‌شهری را که انسان‌ها انتظار داشتند در سایه آن‌ها تجربه کنند به کابوس ضدآرمان‌شهر بدل می‌کنند. از این رو، آدورنو معتقد است آنچه پیشرفت‌های علمی برایمان به ارمغان می‌آورد نظم نیست، بلکه نوعی همسان‌سازی افراد جامعه است که نه تنها به از بین رفتن آگاهی و فردیت شهروندان منجر می‌شود، بلکه توانایی سخن‌گویی، مقاومت و انقلاب را در افراد نابود می‌سازد (Adorno, 2017, pp. 43-44).

جامعه مدرن که پیش‌تر نیت «نابودی افسانه‌ها و شخصیت‌های اسطوره‌ای» را داشت، اکنون عزم نابودی فردیت افراد از طریق فناوری‌های مدرن و ایجاد فرهنگی مصرف‌گرایانه تحت‌تأثیر این فناوری‌ها دارد (Adorno, 2006, p. 25). از دیدگاه هربرت مارکوزه، امروزه فرهنگ، سیاست و صنایع مدرن دست به دست هم می‌دهند تا نظامی بر پا سازند که با دخالت در جنبه‌های مختلف زندگی انسان‌ها، فردیت آن‌ها را نابود می‌کنند. مارکوزه معتقد است فناوری‌های امروزی بخشی از حیطه سیاست هستند، زیرا این صنایع به ایجاد مصرف‌گرایی در افراد منجر می‌شوند و این درنهایت متابعت و فرمان‌برداری طبقات مختلف جامعه از جمله طبقه کارگر را به همراه می‌آورد. آن‌طور که مارکوزه می‌گوید، انسان به موجودی تک‌ساختی تبدیل شده است که تنها بعد فناوری را در زندگی‌اش گنجانده و باقی ابعاد وجود را از زندگی

حذف کرده است. «اخلاقیات، زبان، فرهنگ، هنر و احساسات همه تحت سلطه فناوری‌های مدرن درآمده‌اند» و جوامعی تک‌ساحتی شکل گرفته که در آن‌ها تکنولوژی مهم‌ترین قدرت سلطه‌گر بر انسان‌هاست (Marcuse, 1991b, p. 45). از این رو، هدف پژوهش حاضر این است که با بهره‌گیری از آرای آدورنو و مارکوزه به تحلیل رمان برفک اثر دن دلیلو بپردازد تا کیفیت کنترل‌گرایانه فناوری‌ها و صنایع مصرفی مدرن بر فردیت افراد را مورد بررسی قرار دهد. رمان برفک^۲ اثر دن دلیلو، به خوبی نشان می‌دهد چگونه حکومت‌های توتالیتار و نظام‌های سرمایه‌داری به ظاهر دموکراتیک، از فناوری‌ها و صنایع روز برای کنترل شهروندان‌شان بهره می‌برند، فناوری‌هایی که به‌ظاهر به واسطه و برای پیشرفت‌های فرهنگی چنین جوامعی به‌وجود آمده‌اند. تمرکز آثار دن دلیلو بر روی طبیعت علم/تکنولوژی مدرن و تأثیر مرموز آن بر زندگی انسان است.

۲. پیشینه پژوهش

از ابتدای انتشار رمان برفک، این اثر بسیار مورد توجه منتقدان مختلف ادبی قرار گرفت و این اثر را از دیدگاه‌های مختلف نقد ادبی مورد بررسی و واکاوی قرار داده‌اند. اما مطالعات بسیار معدودی به بررسی این رمان از طریق رویکرد نئومارکسیستی و آرای آدورنو و مارکوزه پرداخته‌اند. لذا پژوهش حاضر، با استفاده از آرای این دو منتقد نئومارکسیست، به بررسی استفاده از فناوری‌های مصرفی توسط حکومت‌های توتالیتار و تأثیر این فناوری‌ها بر شخصیت و عملکرد شخصیت‌ها در رمان برفک می‌پردازد. در ادامه نگاهی گذرا خواهیم داشت به مطالعاتی که تاکنون به بررسی رمان برفک اثر دن دلیلو از دیدگاه‌های متفاوت پرداخته‌اند:

جان فراو^۵ (۱۹۹۰) از جمله اولین منتقدانی بود که رمان برفک را واکاوی کرده است. او بدین منظور از نظریات بودریار استفاده کرده است. به عقیده فراو، در زندگی امروزی و در جامعه‌ای که در رمان برفک به تصویر کشیده شده، این وانمایی است که جای تجارب واقعی را گرفته است و این به دلیل نفوذ رسانه‌های جمعی از جمله تلویزیون در زندگی انسان‌هاست. مشابه چنین رویکردی به رمان برفک را در مقاله جان دووال^۶ (۱۹۹۴) با عنوان «بازار تصاویر: تلویزیون به‌عنوان میانجی‌گری غیرمستقیم در برفک اثر دن دلیلو» نیز می‌توان یافت.

فرنک لنتریشیا^۶ نیز در مقاله‌ای با عنوان «قصه‌های قوم الکترونیک» به بررسی رمان برفک می‌پردازد. او در این مطالعه سعی بر این دارد که نشان دهد چگونه تکنولوژی‌های امروزی به عدم امکان تشخیص واقعیت از تصورات منجر شده است و این در نتیجه به امپریالیسم فرهنگی انسان‌ها منجر می‌شود (، ۱۹۹۱ p. 88).

مارک استین^۸ در کتابی با عنوان برفک: متن و نقد به بررسی و مقایسه آثار مختلف دن دلیلو می‌پردازد. در این کتاب، نویسنده ضمن مقایسه رمان برفک با سایر آثار دن دلیلو، به رمان برفک از دیدگاهی مارکسیستی نگاه می‌کند و به این نتیجه می‌رسد که رمان برفک به واکاوی «آثار مخرب سرمایه‌داری» بر زندگی انسان می‌پردازد (1998, p. 6).

گریگور^۹ نیز در مقاله‌ای با عنوان «مصیبت و نتایج آن در رمان جاده اثر مکاریتی و رمان برفک اثر دن دلیلو» به بررسی جامعه سرمایه‌داری توتالیتیر حاکم بر دو رمان آمریکایی یکی نوشته مکاریتی و دیگری نوشته دن دلیلو پرداخته است و تأثیر سیاست‌های نظام سرمایه‌داری بر روی هویت شخصیت‌های این دو رمان از جمله رمان برفک اثر دن دلیلو را مورد بررسی قرار داده است (2016, p. 50).

از طرفی دیگر، زتلا^{۱۰} در مقاله‌ای با عنوان «فتیشیسم و فرم: تبلیغات و فاصله‌های کنایی در رمان برفک اثر دن دلیلو» به واکاوی «تأثیر تبلیغات بر روی ادراک شخصیت‌ها و روش زندگی آن‌ها» و همینطور ایجاد فتیشیسم در جهان امروزی و به‌طور خاصه در رمان دن دلیلو پرداخته است (2018, p. 2).

با توجه به پیشینه پژوهش می‌توان دید که گرچه رمان دن دلیلو از دیدگاه‌های مختلفی مورد واکاوی قرار گرفته است و از طریق این پژوهش‌ها به سؤالات بسیاری پاسخ داده شده است، اما این سؤال که چگونه حکومت‌های توتالیتیر تلاش برای ایجاد و توسعه فناوری‌های مصرفی نوین دارد نه به‌منظور رفاه شهروندان بلکه به‌منظور مطیع کردن آن‌ها، مورد استفهام و پاسخ‌گویی قرار نگرفته است. لذا پژوهش حاضر به بررسی این موضوع می‌پردازد که چگونه در نظام‌های سرمایه‌داری و همینطور در حکومت‌های توتالیتیر، فناوری‌های مصرفی نوین همراه با سیاست می‌شوند تا رفتارهای مصرف‌گرایانه را تشدید کنند و بر ذهنیت مصرف‌گرا تسلط پیدا کنند و فردیت فرد مصرف‌گرا را زیر سؤال برده و ذهنیت مبارز و انقلابی را از او بستانند. در رمان برفک می‌توان دید که تأثیر نمادین فناوری‌های مصرفی مدرن چگونه باعث محبوس کردن شخصیت‌ها در مرکز مصرف‌گرایی تلویزیونی شده است. این رمان دنیایی را به تصویر می‌کشد که در آن فناوری‌های روز در جهت مصرف‌گرا کردن جامعه به‌کار گرفته می‌شوند، و

بدین گونه انسان‌ها را در ابعاد مختلف زندگی‌شان در مضیقه و تنگنای خفقان‌آوری قرار داده و توان جنبش انقلابی و اعتراض را از آن‌ها ربوده‌اند.

از این رو، پژوهش حاضر نه تنها به بررسی تأثیر فناوری‌های مصرفی نوین از جمله تلویزیون و رسانه‌های جمعی به عنوان ابزاری برای کنترل انسان‌ها می‌پردازد، بلکه به درون‌مایه‌های سیاسی رمان دن دلیلو نیز می‌پردازد. لذا این پژوهش، به مدد نظریات آدورنو و مارکوزه، به تحلیل رمان برفک اثر دن دلیلو می‌نشیند تا نگاه نو و منتقدانه دن دلیلو به فناوری‌های مصرفی مدرن و پیامدهای سیاسی، اجتماعی و فرهنگی آن در زندگی افراد را بازتاب دهد.

۳. بحث و بررسی

۱-۳. فناوری مصرفی و تکنولوژی‌های روز در اختیار سیاست‌های توتالیتار

دن دلیلو در رمان برفک با استفاده از قالبی هجوآمیز درباره محیط‌های علمی و دانشگاهی، تلاش بر آن دارد که به عمق مشکلات اجتماعی اشاره کند. دن دلیلو نشان می‌دهد چگونه مصرف منفعلانه کالاهایی که ارمغان فناوری‌های مصرفی مدرن هستند می‌تواند به تباه شدن روابط اجتماعی انسان‌ها و همین‌طور نابودی حس کفایت آن‌ها منجر شود. در جوامع مصرف‌گرا، مردم خود را قربانیانی منفعل می‌بینند تا حاکمان مختار و بختیار سرنوشت خویش.

برفک نشان می‌دهد چگونه سیستم‌های توتالیتار و نظام‌های سرمایه‌داری دیکتاتورمآب، صنایع فرهنگی را دستکاری می‌کنند تا شهروندان را مطیع هدف‌گذاری‌های خود سازند. برای مثال، از طریق مرتبط کردن علاقه گلدنی، یکی از شخصیت‌های رمان، به تلویزیون و تبلت و سایر مصادیق جامعه مصرف‌گرا، به علاقه‌مندی دیگرش یعنی هیتلر، دن دلیلو به‌طور غیرمستقیم نشان می‌دهد که علایق هیتلر و علایق فرهنگ صنعتی آمریکا کم‌بی‌شباهت نیستند، و نظام فکری سرکوب‌کننده جوامع سرمایه‌دار درواقع همان «تدابیر فاشیستی هیتلر» را دنبال می‌کنند (Sadowski, 1997, p. 170). چنین نظام‌هایی مردم را تربیت می‌کنند تا کورکورانه تابع تصمیم ایشان باشند، توده‌ای بی‌هویت که مرجعیت و قدرت حکومت‌های سرمایه‌داری را تضمین و تأیید کنند. همان‌طور که مارکوزه تصریح می‌کند، علم و تکنولوژی از جمله پدیده‌هایی هستند که دولت‌ها را به روش‌های جدیدی از کنترل‌گری مجهز می‌کنند. مارکوزه به‌طور خاص به رسانه‌های جمعی به عنوان ابزاری مهم برای تسلط بر شهروندان جوامع صنعتی امروزی اشاره

می‌کند و این سؤال بنیادین را مطرح می‌کند که آیا انسان‌ها می‌توانند «میان رسانه‌های جمعی به‌عنوان ابزار اطلاعاتی و سرگرمی و همان رسانه‌ها به‌عنوان عامل کنترل و سلطه‌گری تمیز قائل شوند؟» (1991b, p. 24). او قاطعانه معتقد است که افراد از طریق رسانه‌های جمعی است که شست‌وشوی مغزی می‌شوند تا انتخابی جز ترجیحات حاکمان خود نداشته باشند.

امروزه انقلاب دیجیتال در رسانه‌های جمعی همراه با پیشرفت در فناوری‌هایی همچون اینترنت و تلفن همراه، و تکنیک‌های ویدئوسازی جدید، کنترل آرا و افکار افراد را در جوامع مدرن به دست گرفته‌اند و بدین‌گونه قدرت تشخیص تفاوت میان حقیقت و واقعیت را از آن‌ها سلب کرده‌اند. حقیقت در جامعه صنعتی کنونی، تحت تأثیر رسانه‌های جمعی و تکنولوژی پیشرفته و به واسطه «مدل‌ها و نشانه‌های موجود در این رسانه‌ها» به گونه‌ای دست‌کاری شده است که انسان‌ها توان ایجاد تمایز میان واقعیت و حقیقت را ندارند (Rezaei et al, 2009, p. 166).

دن دلیلو، با استفاده از شخصیت گلدن، کشش انسان‌ها به مصرف‌گرایی و استفاده از فناوری‌های مصرفی مدرن را نشان می‌دهد؛ کششی که در درازمدت باعث ایجاد جهالت در افراد می‌شود، دام‌چاله زندگی مدرن که نتیجه‌ای جز خودباختگی و سر سپردن به نیروهای حاکم ندارد. سلطه بر مردم به این صورت، بسیار کارآمدتر از سلطه‌گری با استفاده از زور و خشونت آشکار است. مردم خود را غرق در فعالیت‌های به‌ظاهر بی‌آزار و غیرسیاسی مفرحی چون خرید، تماشای تلویزیون و گشت‌وگذارهای اینترنتی می‌کنند و از تأثیرات عمیق سیاسی شرکت جستن در این فعالیت‌ها غافلند. این همان چیزی است که آدورنو و هورکهایمر^{۱۱} به‌عنوان سران مکتب فرانکفورت به روش‌های مختلف به آن اشاره کرده‌اند. به گفته آن دو، «لذت همیشه به معنای فکر نکردن است، به معنای فراموشی دردهاست ... رهایی‌ای که سرگرمی‌های امروزی برای ما به ارمغان می‌آورند، رهایی از تفکر و انتقاد است» (2002, p. 144).

به گفته مارکوزه نظام سرمایه‌داری، و صنعتی شدن جوامع، منجر می‌شود که کارگران و شهروندان، خود را به‌عنوان «بخشی از اشیایی ببینند که در حال تولید و یا استفاده از آن‌ها هستند». در یک جامعه مصرف‌گرا، تحت تأثیر نظام سرمایه‌داری، انسان به بخشی از کالاهایی تبدیل می‌شود که خریداری می‌کند. به عقیده مارکوزه، جوامع صنعتی امروز کاملاً توسط فناوری‌های مصرفی مدرن و تولید انبوه کالاها کنترل می‌شوند. در چنین جوامعی که بر پایه تولید انبوه، پخش انبوه و مصرف انبوه کالا بنا نهاده شده‌اند، کارگران و شهروندان تنها به مصرف‌کننده این کالاها بدل شده‌اند. نظام سرمایه‌داری مدرن با

ایجاد توهم نیاز در مصرف‌کنندگان، انسانی تک‌ساحتی در جامعه‌ای تک‌ساحتی خلق می‌کند که سلطه‌گران در آن به‌طور مداوم در حال ایجاد حس نیاز و آگاهی کاذب در ضمیر ناخودآگاه انسان‌ها هستند تا نهایتاً افراد «هویت خود را با کالاها یکی دانند» و آن‌ها را بخشی از هویت خود انگارند (1991c, p. 7). شخصیت‌های رمان دن‌دلیلو نیز به همین صورت، به جای تفکر، با استفاده از کالاها خود را ارضا می‌کنند و احساس رضایتشان از زندگی کاملاً به دارایی‌های مادی ایشان وابسته است. رمان برفک نشان می‌دهد که چگونه تلویزیون، مراکز خرید و حتی مراکز آموزشی با هدایت انسان‌ها به مرحله خودخشنودی در آن‌ها احساس رضایت ایجاد می‌کنند و بدین‌گونه ذهن انسان‌ها را از تفکر انتقادی درباره شرایط خود دور می‌دارند و زمینه را برای کنترل‌گری از جانب نیروهای سلطه‌گر بر روی ناخودآگاه مردم آماده می‌سازند. برای مثال، دن‌دلیلو در رمان برفک علاوه بر بررسی تأثیر روانی تلویزیون و مراکز خرید، تلاش می‌کند نشان دهد چگونه فناوری‌های رایانه‌ای می‌توانند انسان‌ها را تحت سلطه خود درآورند و توده‌ای از انسان‌های مطیع و فرمان‌بردار تربیت کنند. به گفته مارکوزه، تکنولوژی و صنایع مدرن به‌عنوان ابزاری در دستان طبقه حاکم در جوامع مدرن تبدیل شده است تا از طریق آن جامعه را یکدست و تک‌ساحتی کنند (1991a, p. 93). بنابراین، فردیت و هویت افراد در روند صنعتی شدن جوامع در چنین فضایی نابود می‌شود.

امواج و پرتوها، بین چقدر همه چیز روشن و جذاب است. اینجا دربسته، خودکفا، خودارجاع است. اینجا بی‌انتهاست. شعارهای تبلیغاتی، طالع‌بینی‌ها، از برخوانی شعارها، اینجا ما نمی‌میریم، بلکه خرید می‌کنیم. تفاوت این دو کم‌تر از آن چیزی است که فکرش را بکنی. ... سوپرمارکت‌هایی با این عظمت درست همانند یک الهام الهی هستند (DeLillo, 2022, p. 31).

در چنین و در جایی دیگر می‌گوید:

امواج و پرتوها... من به این درک رسیده‌ام که رسانه قدرتی اساسی در خانه آمریکایی‌ها دارد. دربسته، بی‌انتهای، خودکفا، خودارجاع. درست مثل این است که اسطوره‌ای دقیقاً جلوی چشمانت در نشیمن خانه‌ات به دنیا بیاید و نیرو گیرد، مثل چیزی که ما به نوعی ناخودآگاه می‌شناسیمش (ibid, p. 51). دن‌دلیلو در برفک از امواج استفاده می‌کند تا نشان دهد که چگونه افراد به جای اینکه فردیت و استقلال خود را تصریح کنند، بیشتر ترجیح می‌دهند هم‌رنگ جماعت شوند. آن‌ها برمی‌گزینند که به جای حرکت خلاف هنجارها و قوانین حکومتی سلطه‌گر، طبق هنجارهای جاری قدم بردارند. این هم‌رنگی جامعه با حکومت باعث می‌شود که «توده به سکوت وادار شده مردم آن‌قدر کنترل و تأدیب شوند که توان پیدا

کردن صدای روایت درونی خود را نداشته باشند و در عوض دنباله‌روی امواج حزبی بی‌معنا شوند» (Lasch, 1991, p. 72). برای مثال، رمان با تصویر موجی از کاروان‌های هم‌شکلی آغاز می‌شود که دانشجویان را به محوطه دانشگاهی می‌رسانند که جک در آن تدریس می‌کند:

امسال تابستان، مثل همیشه، لبریز از لذت‌های جنایی و غیرقانونی بوده است. والدین مات و مبهوت زیر نور آفتاب نزدیک اتومبیل‌هایشان می‌ایستادند، در حالی‌که در هر جهت تصاویر خود را می‌یافتند؛ برنزه‌های باوجدان. صورت‌های خوش‌ریخت و نگاه‌های کج و معوج. آن‌ها نوعی حس تازه شدن و شناخت مشترک اجتماعی دارد. زنان خشک و هشیار، با اندام رژی‌می و خوش‌تراش. همراه با شوهرانی سرد و ناصمیمی اما بی‌غرض، فاضل در امر والدگری، چیزی در رفتارشان موج می‌زند که نشان می‌دهد که گویی پوشش بیمه‌ای کلانی آن‌ها را حمایت می‌کند. این گردهمایی واگن‌ها، بیشتر از هر چیز دیگری که ممکن است در طول سال انجام دهند، حتی بیشتر از آیین‌ها و قوانین رسمی، به والدین این پیام را انتقال می‌دهد که آن‌ها یک گروه هستند از افرادی با اذهان مشابه، به لحاظ معنوی یک‌سان، یک مردم، یک ملت (DeLillo, 2022, pp.3-4).

فرستادن فرزندان به کالج «حرکتی خودتأییدکننده» از جانب والدین است که آن‌ها را به سوی تسلیم شدن و رفتار مطیعانه داشتن در مقابل قوانین و اصول جامعه که از سوی نیروهای حاکم بر آن‌ها تحمیل شده است، سوق می‌دهد و بدین‌صورت آن‌ها را از داشتن و بروز دادن «صدای روایت» خود محروم می‌کند (Wilcox, 1991, p. 358). این افراد، از آن‌جایی‌که طوری برنامه‌ریزی و تربیت شده‌اند که یکسان فکر و عمل کنند، رستگاری، رضایت، و موفقیت را در گرو طی مراحل یکسان و متوالی می‌پندارند و خود و فرزندان‌شان از اصول و قوانین القاشده به توده جامعه تبعیت می‌کنند. این توده چنان تربیت شده‌اند که ترس دارند برداشتن کوچک‌ترین قدمی خلاف این هنجارها، آینده و هویت خود و فرزندان‌شان را با خطر فروپاشی و سردرگمی مواجه کند. تحت چنین شرایط و روحیاتی، فردیت و هویت شهروندان، می‌تواند به سهولت توسط رژیم حاکم پایمال شود.

در این جوامع افراد طوری کنترل می‌شوند که حتی عقاید بالقوه دگرگونه و متفاوت‌شان توسط «برفک» و تبلیغات بی‌انتهای و گفتمان‌های رسانه‌ای که به صورت شعار رسانه‌ای در جامعه منتشر می‌گردد، نابود می‌شود و توانایی افراد برای تفکر و اقدام متفاوت و کارآمد از بین می‌رود. با وجود این‌که شخصیت‌های مختلف در این رمان «نگرش و رویکرد متفاوتی» به محرک‌هایی چون تلویزیون و سایر تولیدات

فناوری‌های روز دارند، اما هیچ‌یک از این شخصیت‌ها توانایی مقاومت موفق‌تری در برابر این فرآورده‌های صنعتی مدرن و تأثیرات آن‌ها بر افکار و رفتار خود را ندارند (Keesey, 1993, p. 113). آن‌ها نه تنها توانایی مقابله با تأثیر فناوری‌های روز روی افکارشان را ندارند، بلکه تولیدات صنعت مدرن آن‌ها را به گونه‌ای مسحور کرده که هویت و فردیت خود را از یاد برده‌اند. یک نمونه از شخصیت‌های رمان برفک که توسط فناوری‌های امروزی مسحور شده، جک است. ارتباط این شخصیت با دنیای صنعت و فناوری در بخشی از رمان که جک سعی دارد موجودی حسابش را از طریق عابربانک بررسی کند به وضوح تصویر شده است: «کارتم را وارد کردم و رمز عبور را هم وارد کردم و سپس درخواست خود را انتخاب کردم» (DeLillo, 2022, p. 45). هنگامی که دستگاه حدس حدودی او را تأیید می‌کند، واکنش او را این‌گونه می‌بینیم:

موجی از آرامش و قدرشناسی وجودم را فراگرفت. دستگاه زندگی مرا متبرک کرد. من حمایت و تأیید او را حس کردم. سخت‌افزار دستگاه که در شهری دوردست در اتاقی در بسته کارگزاری شده است و دستگاه را اینجا کنترل می‌کند؛ چه ارتباط لذت‌بخشی. من چیزی که ارزش شخصی عمیقی برایم داشت، نه ارزش مالی، نه هرگز، تصدیق شده و به رسمیت شناخته شده بود. فردی آشفته توسط دو نگهبان مسلح از بانک به بیرون اسکورت شد. سیستم نامرئی بود که حتی آن را تأثیرگذارتر و برخورد با آن را برایم نگران‌کننده‌تر می‌کرد. اما ما با هم در صلح بودیم، حداقل در حال حاضر. شبکه‌ها، جریان‌ها، هماهنگی‌ها ... (ibid, p. 46).

«ارتباط خوشایند» جک با دستگاه، نشانگر لذت خاصی است که این شخصیت به خاطر «حکم تأییدی» که از دستگاه می‌گیرد در خود احساس می‌کند (Biman, 2005, p. 91). او مسحور فناوری‌هایی شده است که در نهایت او را به بند بردگی محصولات صنعتی و فناوری‌های مصرفی مدرن خواهند کشاند. نحوه استفاده از تلویزیون، به عنوان محصولی دیگر از صنعت و فناوری‌های روز، در رمان برفک نشان‌گر روشی است که حقیقت توسط تکنولوژی و صنعت دستکاری و منحرف می‌شود. تلویزیون طوری افکار شخصیت‌های رمان را تحت تأثیر قرار می‌دهد که «معیارهای حقیقت‌شناسی» را در اذهان آن‌ها دست‌خوش تغییرات بنیادین می‌کند (Ghashmari, 2010, p. 173). تلویزیون در این رمان، درست به همان صورت که جهان درون رمان را با قصه‌ها و صداها پر می‌کند و وقایع درون رمان را منقطع می‌کند، جهان افراد و ذهن شخصیت‌های رمان را نیز اشغال می‌کند و بدین‌گونه به بخشی هولناک از زندگی ایشان تبدیل می‌شود. تلویزیون، با تحت کنترل گرفتن زندگی شخصیت‌های مختلف رمان، بخشی

جدایی ناپذیر از زندگی‌شان شده است و آن‌ها تنها به آنچه از طریق این رسانه گفته می‌شود، اعتقاد دارند و لاغیر. به گفته ویلکاکس، رمان برفک «در نور دهشتناک تلویزیون غرق شده است» (1991, p. 35) موری سیسکایند، دوست و همکارِ جک در کالج، یکی از شخصیت‌های رمان است که تلویزیون را به عنوان منبع مقدس اطلاعاتی در زندگی امروزی به آغوش کشیده است. رفتار، افکار و سخنان موری نشان‌دهنده آن است که چطور «فراواقعیت تلویزیون که از طریق "شبکه‌ای از نقاط کوچک صدا دار" به وجود آمده است، گرچه غیرواقعی، واقعی‌تر از واقعیت در نظر گرفته می‌شود و چطور بینندگان و مخاطبان آن باید تمامی حواس خود را به این منبع اطلاعاتی اختصاص دهند» (Ghashmari, 2010, p. 174). موری چنان شیفته و مسحور قدرت تلویزیون و تکنولوژی‌های روز شده است که آن را به عنوان نیروی مقدس پذیرفته که می‌تواند زندگی افراد را به سوی رستگاری هدایت کند. برای مثال، در بخشی از رمان، او درباره تقدس چنین تلویزیون سخن می‌راند:

من بیشتر از دو ماه است که در این اتاق نشسته‌ام و از ساعات آغازین روز شروع به تماشای تلویزیون می‌کنم، به دقت گوش می‌دهم و یادداشت‌برداری می‌کنم. بگذار بگویم تجربه‌ای زیبا و متواضعانه، و حتی عرفانی... من به این نتیجه رسیده‌ام که این رسانه، نیروی اولیه و بنیادین در خانه‌های آمریکایی‌هاست. مهر و موم شده، خودکفا و خودارجاع. درست مثل این است که اسطوره‌های درست در اتاق نشیمن آدم به وجود آید و زندگی بگیرد، درست مثل چیزی که گویی ما قبلاً در رؤیاهایمان و در ناخودآگاهمان می‌شناختیمش. ... شما باید یاد بگیرید که چگونه به آن نگاه کنید. باید ذهن خود را برای دریافت داده‌هایش گشوده کنید. تلویزیون داده‌های معنوی بی‌انتهایی را در اختیار ما می‌نهد. تلویزیون نقطه‌های صدا دار کوچکی را در چهارچوبش راه می‌دهد که در نهایت تصویر را به ما ارائه می‌دهد. در آن نور هست، در آن صدا هست ... نگاه کن به غنای داده‌هایی که در این چهارچوب پنهان شده است، نگاه کن به قاب هوشمندانه و پر جلا و صداهایش ... این رسانه لبریز از فرمول‌های مقدس است تنها اگر ما به خاطر داشته باشیم که باید بی‌طرفانه به آن واکنش نشان دهیم (DeLillo 2022, p. 51).

استفی شخصیت دیگری است که در این رمان به عنوان یکی از مسحورشندگان تلویزیون، به عنوان یکی از محصولات که به واسطه فناوری‌های روز پا به عرصه وجود نهاده، معرفی می‌شود. او از عبارت‌های تبلیغاتی که از تلویزیون شنیده، برای بیان افکار و احساسات خود استفاده می‌کند. در بخشی از رمان، یک شب در حالی که استفی خوابیده است، جک متوجه می‌شود که او در حال سرایش عباراتی

از تبلیغات تلویزیونی است: «تویوتا کرولا، تویوتا سلیکا، تویوتا کریسیدا» (ibid, p. 155). او به طور مداوم همراه با تلویزیون لپسینگ می‌کند که نشان می‌دهد چطور تلویزیون در اعماق روح او نفوذ کرده است. علاوه بر این، در زمان مصیبت‌های محیط زیستی، هنگامی که نشانه‌های بیماری از تلویزیون اعلام می‌شود، بلافاصله آن نشانه‌ها در بدن استفی بروز پیدا می‌کنند. شخصیت، تن و روان او عمیقاً تحت تأثیر تلویزیون قرار گرفته و فردیت و سلامت خود را به تبلیغات تلویزیونی باخته است.

مارکوزه با اشاره به این دست از کنترل‌گرها می‌گوید، فردیت افراد در چنین جوامعی از طریق فناوری‌های مصرفی مدرن از بین می‌رود. به عقیده مارکوزه و آدورنو، فناوری‌های مصرفی مدرن ابزاری در دست دولت‌ها هستند که از انسان‌ها «برده‌ای مطیع» می‌سازند (ibid, p. 93).

عقلانیت پیش‌فناوری و پس‌فناوری، هستی‌شناسی و فناوری به آن اصول فکری‌ای متصل هستند که قوانین فکری را با قوانین کنترل‌گری و سلطه‌گری سازگار می‌کنند. سبک سلطه‌گری پیش‌فناوری و پس‌فناوری اساساً متفاوت هستند درست همان‌گونه که بردگی با آزادی متفاوت است (Marcuse, 1991a, p. 94).

اطاعت و فرمان‌برداری از دستگاه‌های فنی و عقلانیت فناوری که «آسایش زندگی را بیشتر می‌کند و بهره‌وری کاری را افزایش می‌دهد» می‌تواند فرایند سلطه‌گری را مشروع جلوه دهد و این‌گونه است که «افق عقل ابزارگرا بر روی یک جامعه عقلانی تمامیت‌خواه باز می‌گردد» (Marcuse, 1991b, p. 105). از این رو، طبق گفته مارکوزه «فناوری‌های ایجادشده و پابرجا ابزاری برای برقراری سیاست‌های نابودگر شده‌اند» (1991b, p. 148). او معتقد است که فناوری‌های روز، به خصوص رسانه‌های جمعی و تلویزیون، طوری توسط حکومت‌های تمامیت‌خواه و سرمایه‌دار در زندگی انسان‌ها نفوذ کرده‌اند که انسان‌ها را با خود بیگانه کرده‌اند و استقلال فردی و خودشناسی آن‌ها را از بین برده‌اند. در غیاب تبلیغات تلویزیونی و «رسانه‌های سرگرمی که تلقین‌گر تعالیم حکومتی هستند» انسان‌ها به سوی «خلأهایی هدایت می‌شوند که به لطف آن فرصت فکر کردن و پرسش‌گری پیدا می‌کنند تا از آن طریق به شناخت خود و جامعه خود نائل آیند» (1991b, p. 159). تنها در سکوت و خاموشی برفک و نویز این ابزارهاست که انسان‌ها می‌توانند توانایی تکلم با صدای اصیل خویش را بازیابند و ندای ناب انسانیت را بازشناسند. این همان چیزی است که حکومت‌های تمامیت‌خواه مانع وقوع آن در جوامع صنعتی مدرن از جمله در جامعه‌ای که در رمان برفک به تصویر کشیده شده است، می‌شوند. در بخشی از رمان زمانی که استفی صدای روایی خود را خلق می‌کند و از آن استفاده می‌کند، آن قدر دیر است که او دیگر تحت تأثیر تبلیغات رسانه‌ای

فرسوده شده و از پا افتاده است و راه دیگری به جز هم‌گامی با تبلیغات و شعارهای تلویزیونی برای او باقی نمانده است. تلویزیون مانع خوداندیشی انتقادی در توده مردم می‌شود و احساس لذت کاذبی را در آن‌ها ایجاد می‌کند که باعث می‌شود از مبارزه و ناسازگاری اجتناب کنند. دن‌دلیلو در رمان برفک به رادیو و تلویزیون به‌عنوان ابزاری نگاه می‌کند که دولت‌ها برای سرگرم کردن و تخدیر توده مردم استفاده می‌کنند. در بخشی از رمان، گل‌دنی دانشجویها را گرد هم می‌آورد تا مباحثه الویس/هیتلر را مشاهده کنند: فیلم‌های تبلیغاتی و صحنه‌هایی که در مهمانی‌های گنگره فیلمبرداری شده بود ... در همه آن‌ها ازدحام جمعیت غالب شده است. گردهمایی هزاران نفر خارج از استادیوم بعد از سخنرانی گوبلس، موج خروشان مردمی که جمع شده بودند. راهروهایی که پر از علم‌های سواستیکا، تاج گل مردگان و نشان سر مردگان شده بود. قطاری از پرچم‌دارانی که جلوی ستونی از نورافکن‌ها صف کشیده بودند و صد و سی نورافکن ضد‌هوایی که مستقیم هدف را نشانه گرفته بودند - صحنه‌ای که بیشتر شبیه اشتیاق هندسی بود، نشانه‌ای رسمی از اشتیاق توده مردم. هیچ‌گونه صدای روایت شخصیتی وجود نداشت. تنها شعار، آواز، سخنرانی، فریاد، جیغ، تشویق، اتهام‌ها شنیده می‌شود (DeLillo 2022, p. 24-26).

مهم‌ترین جنبه گردهمایی توده مردم این است که هیچ‌گونه «صدای روایی شخصی» ای در چنین تجمعات دسته‌جمعی وجود ندارد، بلکه تنها آواز و شعارهایی وجود دارد که جمعیت را برانگیخته می‌کند. توده مردم به جای اینکه از کلمات خود استفاده کنند تا خود را ابراز کنند و به تصریح عقاید خود بپردازند، ترجیح می‌دهند که همراه با جمعیت شعارهای از پیش ساخته را تکرار کنند. اینجاست که افراد به خاطر نبود راهی برای ابراز عقاید مستقل و شخصی خود، مسحور برفک و شعارها و سخنرانی‌های بی‌معنا می‌شوند. بدین‌صورت است که «شعارها و تبلیغات گسترده هر صدای خودساخته‌ای را در نطفه خفه می‌کند» (Sadowski, 1997, p. 189) و افراد صدای روایی شخصی خود را رها می‌کنند و به توده مردم می‌پیوندند. همانطور که گل‌دنی به دانشجویهایش می‌گوید، این همان کاری است که هیتلر با مردم کرد. او صدایش را به سلاحی هیجان‌انگیز تبدیل کرد و توده مردم را طوری فریفته و مسحور خود ساخت که گویی پیام اجتماعی باارزشی دارد.

به عقیده مارکوزه روش‌های کنترل‌گری این چنینی در کنار فناوری‌های روز از جمله تلویزیون، علاوه بر به‌بار آوردن تفکر توده‌ای، انسان‌ها را به موجوداتی تک‌ساختی بدل می‌کنند که تنها به بعد ماشینی و تکنولوژیکی زندگی توجه دارند و دیگر جنبه‌های زندگی از حیات آن‌ها رخت بر بسته است. «اخلاقیات،

زبان، فرهنگ، هنر و احساسات همگی تحت تأثیر سلطه تکنولوژی قرار گرفته‌اند و این باعث به وجود آمدن جوامعی تکساحتی شده است که در آن تکنولوژی نیروی حاکم است (1991a, p. 45). همانطور که گلدنی اشاره می‌کند، تلویزیون به عنوان یکی از مصادیق فناوری روز، نه تنها معرف امور و پدیده‌هاست، بلکه نشان می‌دهد که آن‌ها چگونه باید باشند. به جای اینکه از تکنولوژی برای مبارزه با ایدئولوژی‌ها و رژیم‌هایی که کشتار جمعی را حمایت می‌کنند استفاده شود، «دستگاه لذت» صنایع فرهنگی مانند تلویزیون، سرمایه خود را برای ساختن ماهواره‌هایی صرف می‌کند که مسائلی مانند قحطی و کشتار جمعی را پوشش دهد، و اخلاقیات از طریق فناوری‌های روزی همچون تلویزیون زیر پا گذاشته و نابود می‌شود. همان‌طور که آدورنو و هورکهایمر می‌گویند، «ایده بهره‌برداری کامل از منابع فنی و امکانات برای مصرف انبوه، بخشی از سیستم اقتصادی‌ای است که از استفاده از منابع برای رفع فقر و گرسنگی امتناع می‌ورزد» (2002, p. 139). مستندهای تلویزیون رنج و مصیبت‌ها را بی‌اهمیت جلوه می‌دهند و مخاطبانی که چنین تصاویری را به تماشا می‌نشینند در این چرخه غیرانسانی مسئول هستند. گلدنی اشتیاق خانواده‌اش برای تماشای مستندهایی که درباره مصائب پخش می‌شوند این‌گونه توجیه می‌کند: "ما به چنین مصیبت‌های گاه‌وبی‌گاه نیاز داریم تا بمباران اطلاعاتی بی‌وقفه را بشکنند". استامپاناتو نیز چنین نمایشی از مصائب را به عنوان «کالایی باارزش» می‌بیند و مکان‌هایی که «دستگاه‌های ماهواره برای مخابره کردن تصاویر مصائب را ندارند زیر سؤال می‌برد و مورد انتقاد قرار می‌دهد» (DeLillo 2022, p. 66). از طریق چنین گفتمان فناوری‌محوری، استامپاناتو و امثال او درد و رنج‌های انسان‌ها را بی‌اهمیت جلوه می‌دهند. به گفته لاج این گفتمان که برای توجیه نقش فناوری و تلویزیون به کار می‌رود، به منظور منحرف کردن احساس مسئولیت‌پذیری و از بین بردن اراده برای تغییر شرایط مورد استفاده قرار می‌گیرد. استامپاناتو به مصائب و رنج‌ها به عنوان «کالایی که برای مصرف انبوه باید بسته‌بندی و ارائه شود» تا اینکه اخلاقیات را در افراد از بین ببرد، نگاه می‌کند (1991, p. 19).

سیاست پشت این سیستم‌ها به طور هوشمندانه‌ای سازماندهی شده‌اند. دولت اخبار را به صورت سرگرمی ارائه می‌دهد تا آن را برای مخاطبان هیجان‌انگیز کند. همانطور که گلدنی می‌گوید، «مردم تحمل هیچ سختی‌ای را ندارند مگر این‌که بدانی چگونه با آن سرگرمشان کنی» (DeLillo, 2022, p. 65). دولت‌ها از رسانه‌های جمعی و سرگرمی‌های آن استفاده می‌کنند تا مردم را شست‌وشوی مغزی دهند. آن هنگام که افراد «توسط برفک رسانه‌ها مسحور شدند» عقیم از هر عملی می‌شوند و «صدای روایت» خود را از دست می‌دهند (Wilcox, 1991, p. 355). آن‌ها دیگر توان تصمیم‌گیری و ساختن زندگی خود

را نخواهند داشت و برای تسلا و تعریف هویت خود دست به دامان همان برفک‌های رسانه‌ای می‌شوند. در بخشی از رمان که گلدنی و همسرش در فرودگاه، بازماندگان یک سانحه هوایی را می‌بینند، گلدنی بازماندگان سانحه را در حالی که به تلویزیونی خیره شده‌اند که در حال پخش خبر همان سانحه هوایی است، این‌گونه توصیف می‌کند:

آن‌ها راضی بودند که مردان جلیقه‌پوش و کلاه‌دار به جای آن‌ها صحبت کنند. هیچ‌کس شهادت و سخنان او را زیر سؤال نمی‌برد و هیچ‌کس تلاش هم نمی‌کرد که شهادت دیگری بدهد. انگار داشتند در مورد اتفاقی می‌شنیدند که هرگز آن را شخصاً تجربه نکرده بودند. آن‌ها علاقه‌مند و حتی کنجکاو، به شنیدن آنچه او می‌گفت بودند و حتی بی‌طرفانه به سخنان او گوش فرا می‌دادند. آن‌ها به او اعتماد کامل داشتند تا آن‌چه را که آن‌ها احساس و تجربه کرده بودند به آن‌ها بازگوید (DeLillo 2022, p. 91).

مردم اجازه می‌دهند رسانه‌ها و تلویزیون به جای آن‌ها صحبت کنند و این در حالی است که رسانه‌ها صدای روایت افراد را از آن‌ها می‌ستانند و آن‌ها را ناتوان در بیان تجربه‌ها به زبان و از دیدگاه خود می‌سازند. مردمی که عادت کرده‌اند به بیان و همین‌طور دیکته شدن عقایدشان از طریق رسانه‌ها، در واقع حق این‌که به عنوان «شرکت‌کننده فعال و اصلی در وقایع» برای خود سخن گویند از خود گرفته‌اند (Sadowski, 1997, p. 208). با ایجاد توهم حق انتخاب در افراد، رسانه‌هایی همچون تلویزیون اتفاقاتی را که برای شخصیت‌ها رخ می‌دهند تصرف و از دیدگاه بالادست روایت می‌کند.

خطر تلویزیون و سایر محصولات فناوری‌های روز نظیر مایکروفر و کامپیوتر تنها به تأثیرات روانی آن‌ها بر زندگی افراد محدود نمی‌شود و شامل تأثیراتی هم هست که «امواج و اشعه‌ها»ی آن‌ها بر سیستم عصبی افراد می‌گذارند. همان‌طور که هاینریش پسر گلدنی اشاره می‌کند، آن‌ها در کنار امواج رادیو، تلویزیون، مایکروفر و تله رادار سرعت زندگی می‌کنند (DeLillo 2022, p. 174). نفوذ این امواج به درون بدن انسان و همین‌طور به مغزش نشان‌دهنده قدرت فیزیکی و روان فناوریانه این ابزارهاست.

گلدنی نیز به هاینریش یادآوری می‌کند که «امروزه داده‌های وحشت‌زا خود نوعی صنعت است». در واقع دن‌دلیلو از طریق شخصیت گلدنی سعی بر آن دارد که نشان دهد رسانه‌ها از «تاکتیک ترساندن» استفاده می‌کنند تا مصرف‌انبوه را افزایش دهند. برای مثال، هنگامی که کارشناس هواشناسی در تلویزیون پیش‌بینی برف را می‌کند، توده وحشت‌زده افراد مسن در حالی که «تا سر حد مرگ وحشت‌زده بودند» به خواروبارفروشی‌ها و سوپرمارکت‌ها هجوم آورده بودند تا نان و شیر بخرند (ibid, p. 168).

چنین «روش‌های اجباری آشکاری» از طریق رسانه‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرند تا مصرف‌گرایی میان مردم رواج یابد. نیت افراد در جوامع فناوری‌زده تحت تسلط رسانه‌ها این چنین مورد نفوذ و دست‌کاری قرار می‌گیرد. چنین جوامعی توهم نیاز را در مصرف‌کننده ایجاد می‌کنند و سیستم سرمایه‌داری بدین صورت آگاهی‌ها و نیازهای کاذب در شهروندان تک‌ساختی خود به وجود می‌آورند. شهروندان در این جوامع برده‌هایی در بند شده هستند (Parker & Sim, 2017, p. 89). به گفته مارکوزه، چنین نیازها و آگاهی‌های کاذبی به دولت‌های سرمایه‌دار و جوامع صنعتی پیشرفته کمک می‌کند تا افراد را از طریق رسانه‌های جمعی، تبلیغات، مدیریت صنعتی و روش‌های فکری معاصر، تابع بی‌چون‌وچرای دستگاه تولید و مصرف حاضر کنند. این امر در بلندمدت و در نهایت به نابودی توانایی تفکر انتقادی و رفتارهای دگرگونه و مبارزه‌گرانه در افراد منجر می‌شود. این نوع از کنترل‌گری توسط دولت‌هایی که کنترل تمام و کمال روی افراد می‌خواهند، اعمال می‌شود (2008, p. 11).

لاچ با این عقیده هم‌آواست و اذعان دارد: «پروپاگاندای کالا (...) از مصرف‌گرایی به‌عنوان جایگزینی برای اعتراض و انقلاب حمایت می‌کند». بنابراین، به جای تغییر شرایط و اعتراض، کارگران خسته شروع به تغییر کالاها و پر کردن اطراف خود با کالاها و خدمات جدید می‌کنند. سخنان لاچ درباره شرایط کارگران بسیار شبیه سخنان گلدنی در رمان برفک است، هنگامی که می‌گوید کارگران «دائماً ناراضی، بی‌قرار، مضطرب و خسته هستند، اما بیشتر از آن آماده و مایل به تابعیت و فرمانبرداری‌اند» (1991, pp. 72-73). از طریق تبلیغات و رواج مصرف‌گرایی، رسانه‌هایی مانند تلویزیون خواه ناخواه به یک‌دست شدن افکار و رفتار توده مردم منجر می‌شوند؛ افکار و رفتاری که حاصل تفکر و تعمق آحاد جامعه نیست.

۴. نتیجه

جوامع توتالیتار که براساس فلسفه مصرف انبوه شکل گرفته‌اند، شرایط را برای ایجاد تمامیت‌خواهی از طریق سیستم‌های مختلف کنترل‌گری، از جمله کنترل‌گری از طریق فناوری‌های روز، فراهم می‌کنند. جوامع مدرن از ابزار قدرتمند فناوری به‌عنوان روشی برای استعمار اذهان افراد و کنترل‌گری و اعمال نفوذ در جامعه استفاده می‌کنند. با قوام گرفتن حکومتی سلطه‌گر، رؤیای آرمان‌شهری که انسان‌ها انتظار داشتند با وجود فناوری‌های مصرفی نوین برایشان رقم خورد با کابوس ضدآرمان‌شهر جایگزین می‌شود. افراد در چنین جوامعی مسحور فناوری‌هایی هستند که مصرف‌گرایی را ترویج می‌دهند و آن‌ها را بدل به

موجودات منفعلی می‌سازند که توانایی به چالش کشیدن تفکر غالب و حاکم در جامعه خویش را ندارند. پیشرفت‌های علمی در جوامع تمامیت‌خواه به ایجاد نظم منجر نمی‌شود، بلکه به همسان‌سازی جامعه و سرکوب شهروندان آن جامعه منجر می‌شود که این درنهایت سبب نابودی آگاهی و فردیت انسان‌ها، و در نتیجه از بین رفتن توان مقاومت و انقلاب در شهروندان آن جامعه می‌شود؛ فناوری‌های روز ابزاری قدرتمند در دستان جوامع مدرنی هستند که شهروندانی مطیع و تسک‌ساختی می‌خواهند. در چنین جوامعی، تبلیغات کالاها باعث می‌شود افکار مصرف‌گرایانه جایگزین افکار اعتراضی و شورشی در اذهان مردم شود. مردم به جای تلاش برای تغییر شرایط و مطالبه‌گری، شروع می‌کنند به تغییر دادن کالاهای مصرفی خود و پر کردن خلأهای زندگی خود با کالاها و خدمات جدید. دن‌للیلو در رمان برفک به خوبی نشان می‌دهد که چگونه فناوری‌های مصرفی مدرن و مصرف منفعلانه کالاها به انفعال افراد منجر می‌شود و احساس خودمختاری و استقلال ایشان را نابود می‌سازد.

براساس بررسی‌های پژوهش حاضر، رمان برفک نوشته دن‌للیلو به خوبی بازتاب‌دهنده کیفیت مردم‌داری در حکومت‌های سرمایه‌داری از طریق صنایع فرهنگی و فناوری‌های روز است. این فناوری‌ها به عنوان عاملان اعمال نفوذ و تلقین باورهای طبقه حاکم به توده مردم و شهروندان این جوامع عمل می‌کنند. این رمان برای صفحاتی هم شده دست مخاطب را می‌گیرد و او را از زیر بهمن برفک رسانه‌ها بیرون می‌کشد تا او را آگاه سازد که به خواب مصنوعی رفاه فرو رفته و فناوری‌های روز، آگاهی، هویت، و فردیتش را از او ربوده است. دن‌للیلو در این رمان سعی دارد نشان دهد چگونه قدرت فناوری می‌تواند توده‌ای از شهروندان چشم‌پسته و فرمان‌بردار بسازد که طبقه حاکم بر تک تک جنبه‌های زندگی و هویت ایشان مسلط است و می‌تواند آن‌ها را چون عروسکان خیمه‌شب‌بازی با نخ رسانه‌ها بازی دهد. رمان دن‌للیلو خوانندگان را وامی‌دارد که با نگاهی نو و پرسش‌گرانه به خود و انتخاب‌ها و تولیدات مصرفی‌شان نظر کنند، و تأملی داشته باشند بر روش‌هایی که قدرت‌ها می‌توانند ذهن و زندگی‌شان را به استعمار خویش درآورند.

۵. پی‌نوشت‌ها

1. Theodor Adorno
2. Herbert Marcuse
3. *White Noise*
4. Don DeLillo

5. John Frow
6. John Duvall
7. Frank Lentricchia
8. Mark Osteen
9. Grigore
10. Szetela
11. Horkheimer

۶. منابع

- آدورنو، ت. (۱۳۹۷). *سویه‌ها: مطالعه‌ای در فلسفه هگل*. (ترجمه ح. سلامت، م.م. اردبیلی و ی. خویی). انتشارات ققنوس.
- آدورنو، ت. (۱۳۹۹). *یادداشت‌هایی درباره کافکا*. (ترجمه س. رضوانی). نشر آگاه.
- دلیلو، دن. (۱۴۰۰). *برفک*. (ترجمه پ. خاکسار). نشر چشمه.
- رضایی، ع.، حکم‌آبادی، ف.، و پورقرب، ب. (۱۳۹۸). *مطالعه مفاهیم فراواقعیت و وانمایی در رمان برفک اثر دن دلیلو. نقد زبان و ادبیات خارجی*، ۱۶ (۲۳)، صص. ۱۶۵-۱۸۶.
- مارکوزه، ه. (۱۳۸۸). *خرد و انقلاب*. (ترجمه م. ثلاثی). نشر ثالث.

References:

- Adorno, T. W. (2006). *Minima moralia: Reflections on a damaged life*. Verso.
- Adorno, T. W. (2017). *Hegel: Three studies*. The MIT Press.
- Adorno, T. W. (2019). *Notes on Kafka*. The MIT Press.
- Adorno, T. W., & Horkheimer, M. (2002). *Dialectic of enlightenment*. Stanford University Press.
- Biman, B. (2005). Reading the techno-ethnic other in Don DeLillo's *White Noise*, *The Arizona Quarterly*, 61(2), 87-111. <https://doi.org/10.1353/arq.2005.0020>
- DeLillo, D. (2020). *White Noise*. Viking Press.
- Duvall, J. (1994). The (super)marketplace of images: Television as unmediated mediation in DeLillo's *White Noise*, *Arizona Quarterly*, 50(3), 127-153. <https://doi.org/10.1353/arq.1994.0002>

- Frow, J. (1990). The last things before the last: Notes on *White Noise*, *South Atlantic Quarterly*, 89(2), 413-430. <https://doi.org/10.1515/9780822381679-011>
- Ghashmari, A. (2010). Living in a simulacrum: How TV and the supermarket redefines reality in Don DeLillo's *White Noise*, *Electronic Journal of Theory of Literature and Comparative Literature*, 3(1), 171-186. Retrieved from <https://ddd.uab.cat/record/63933?ln=en&gathStatIcon=true>
- Grigore, I. E. (2016). Catastrophe and its aftermath in Cormac McCarthy's *The Road* and Don DeLillo's *White Noise*, *Cultural Intertexts*, 3(5), 50. Retrieved from <https://www.proquest.com/openview/46b9b4952a78bea2caa7ef5221096be2/1?pq-origsite=gscholar&cbl=2042289>
- Jay, M. (1973). *The dialectical imagination. A history of the Frankfurt school and the institute of social research 1923-1950*. Heinemann.
- Keesey, D. (1993). *Don DeLillo*. Twayne.
- Lasch, Ch. (1991). *The culture of narcissism: American life in an age of diminishing expectations*. Norton.
- Lentricchia, F. (1991). *Tales of the electronic tribe*. Cambridge University Press.
- Marcuse, H. (1991a). *Industrial and capitalism*. Routledge.
- Marcuse, H. (1991b). *One-dimensional man: Studies in ideology of advanced industrial society*. Routledge.
- Marcuse, H. (1991c). *Towards a critical theory*. Routledge.
- Marcuse, H. (2018). *Reason and revolution*. Oxford University Press.
- Osteen, M. (1998). *White noise: text and criticism*. Penguin Books.
- Parker, N., & Sim, S. (2017). *Guide to modern social and political theorists*. Taylor and Francis.
- Rezaei, A., Hokmabadi, F., & Pourgharib, B. (2018). Analysis of the concept of hyperreality in Don DeLillo's *White Noise*. *Critical Language and Literary Studies*, 16(23), 165-186. Retrieved from https://journals.sbu.ac.ir/article_100148.html [In Persian].

- Sadowski, M. (1997). *The dystopian novel: A theory of mass culture*. University of Connecticut.
- Szetela, A. (2018). Fetishism and form: Advertising and ironic distance in Don DeLillo's *White Noise*. *European Journal of American Studies*, 13(2), 2-14. <https://doi.org/10.4000/ejas.12950>
- Wilcox, L. (1991). DeLillo's *White Noise* and the end of heroic narrative. *Contemporary Literature*, 32(1), 346-365. <https://doi.org/10.2307/1208561>